

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Protokolant:	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2016 r. w Gliwicach

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale zainteresowanej A. K.

o podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu

na skutek odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 9 czerwca 2015 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż stwierdza, że zainteresowana A. K. jako pracownik u płatnika składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 sierpnia 2014 r. do 3 kwietnia 2015 r.

(-) SSO Jolanta Łanowy

Sygn. akt VIII U 1166/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 czerwca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ustalił, że A. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 sierpnia 2014r. do 3 kwietnia 2015r. jako pracownik płatnika składek (...) Sp. z o.o.

W uzasadnieniu decyzji ZUS zakwestionował skuteczność zawarcia umowy o pracę. Organ rentowy wskazał, iż A. K. została zatrudniona od 1 sierpnia 2014r. na podstawie umowy o pracę na okres próbny 3 miesięcy na stanowisku pracownik laboratoryjny w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 1.700 zł miesięcznie. Z dniem 1 sierpnia 2014r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako pracownik płatnika składek (...) Sp. z o.o. w G.. Ubezpieczona od 4 sierpnia 2014r. przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z ciążą i wystąpiła o wypłatę zasiłku chorobowego. Umowa o pracę uległa przedłużeniu do dnia porodu. ZUS wskazał, że powyższe

okoliczności wskazują, iż podpisanie z A. K. umowy o pracę i zgłoszenie jej w związku z tym do ubezpieczeń społecznych w istocie nie miało na celu realizacji interesów płatnika z jednej strony i świadczenia pracy za wynagrodzeniem przez ubezpieczoną z drugiej strony, a jedynie uzyskanie zasiłków z ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego a w przyszłości zasiłku macierzyńskiego, co jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył płatnik składek (...) Sp. z o.o. w G., domagając się jej zmiany i ustalenia, że A. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 sierpnia 2014r. do 3 kwietnia 2015r. jako pracownik płatnika składek (...) Sp. z o.o. W uzasadnieniu zaprzeczono jakoby zawarcie umowy o pracę z płatnikiem składek miało charakter pozorny i nastąpiło w celu zapewnienia A. K. świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Pracodawca wskazał, iż zatrudnienie zainteresowanej zostało podyktowane rzeczywistymi potrzebami pracodawcy, który miał wakat na stanowisku laborantki z uwagi na chorobę i ciążę innej pracownicy. Przeprowadzono rekrutację, w wyniku której stwierdzono, że A. K. posiada odpowiednie kwalifikacje na stanowisko laborantki. Pracownica stawiała się w pracy w piątek w dniu 1 sierpnia 2014r. co potwierdziła na liście obecności. W tym dniu przeszła szkolenie bhp i instruktaż stanowiskowy dotyczący jej stanowiska pracy, zapoznała się z obowiązkami, dokumentacją, metodami badawczymi i urządzeniami. Nadto pod koniec dniówki posprzątała swoje stanowisko robocze. Fakt niestawienia się przez zainteresowaną w pracy w poniedziałek w dniu 4 sierpnia 2014r. był dla pracodawcy dużym zaskoczeniem. Zainteresowana kontynuowała zwolnienie lekarskie a umowa o pracę została przedłużona automatycznie do dnia porodu tj. do 3 kwietnia 2015r. Pracodawca podkreślił, że zatrudnił zainteresowaną w dobrej wierze, mając wakat na stanowisku laborantki, podjął procedurę wdrożenia jej do pracy, nadto nie posiadał wiedzy o ciąży zainteresowanej i nie znane mu były jej intencje w momencie zawierania umowy, dlatego nie sposób mówić o pozorności umowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. ZUS podkreślił, że dla stwierdzenia istnienia tytułu ubezpieczenia społecznego, jakim jest dla pracownika stosunek pracy istotnym jest ustalenie, czy spełnione są wymogi pozwalające uznać zawarty stosunek pracy za ważny, przy czym ocena ważności stosunku pracy przy zastosowaniu zapisu art. 300 k.p. powinna obejmować całość regulacji związanych z oceną ważności stosunku prawnego w tym art. 58 § 1 k.c. dotyczący nieważności z uwagi na sprzeczność czynności prawnej z ustawą albo obejście ustawy oraz art. 58 § 2 k.c. dotyczący nieważności czynności prawnej z uwagi na jej sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Zatem ZUS oceniając ważność czynności prawnej stanowiącej tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym powinien ją badać z uwzględnieniem wszystkich elementów decydujących o ważności stosunku prawnego. W ocenie ZUS przedłożone w trakcie postępowania wyjaśniające dokumenty nie wskazują na faktyczne zatrudnienie zainteresowanej, bowiem mogły być sporządzone w każdym czasie. W ocenie ZUS zawartą przez strony umowę należało uznać za nieważną.

Zainteresowana A. K. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Zainteresowana A. K. ukończyła studia wyższe na Wydziale Matematyki Fizyki i Chemii (...) w K.. O specjalności nauczycielskiej fizyka z chemią.

Płatnik składek (...) Sp. z o.o. w G. miał wakat na stanowisko laboranta w laboratorium badawczym z uwagi na to, iż pracownica E. G. była w ciąży i korzystała z zasiłku chorobowego. Płatnik polecił kierownikowi laboratorium szukać pracownika.

Kierownik laboratorium badawczego J. P. zna matkę zainteresowanej A. K. i jeszcze przed poszukiwaniem pracownika uzyskała od niej informację, że zainteresowana szuka pracy. J. P. poleciła A. K. jako osobę mającą odpowiednie kwalifikacje do zatrudnienia u płatnika składek na stanowisku laboranta.

Z dniem 1 sierpnia 2014r. A. K. została zatrudniona przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. w G. na podstawie umowy o pracę na okres próbny 3 miesiące na stanowisku pracownik laboratorium w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 1.700 zł brutto miesięcznie.

Ustalono, że płatnik składek zgłosił zainteresowaną do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę z dniem 1 sierpnia 2014r.

Sąd ustalił, iż A. K. odbyła szkolenie wstępne z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Posiadała ważne badania lekarskie na stanowisku laboranta. Zainteresowana otrzymała zakres obowiązków.

Zainteresowana faktycznie podjęła zatrudnienie. Świadczyła pracę w dniu 1 sierpnia 2014r. (piątek.). W tym dniu zgodnie z procedurą obowiązującą u pracodawcy przeszła szkolenie bhp i instruktaż stanowiskowy dotyczący jej stanowiska pracy, zapoznała się z obowiązkami, dokumentacją, metodami badawczymi i urządzeniami. Nadto pod koniec dniówki posprzątała swoje stanowisko robocze. Obecność potwierdziła na liście obecności.

Od 4 sierpnia 2014r. ubezpieczona była niezdolna do pracy w związku z ciążą. Umowa o pracę uległa przedłużeniu do dnia porodu. W dniu (...) urodziła dziecko.

Sąd ustalił, iż pracodawca zatrudniając zainteresowaną nie wiedział, że jest ona w ciąży. Zatrudnił pracownicę w dobrej wierze, gdyż miał wakat i potrzebowała go obsadzić. Niestawienie się zainteresowanej w pracy w dniu 4 sierpnia 2014r. i skorzystanie ze zwolnienia lekarskiego było dużym zaskoczeniem dla pracodawcy.

Z uwagi na fakt skorzystania przez zainteresowaną ze zwolnienia lekarskiego, wakat na stanowisku laboranta nadal pozostawał nieobsadzony i pracodawca musiał dokonać ponownej rekrutacji pracownika. Z dniem 8 września 2014r. płatnik składek zatrudnił na stanowisku laboranta M. C. na umowie o pracę w celu zastępstwa pracownika E. G. w czasie jej usprawiedliwionej nieobecności.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, akt osobowych zainteresowanej, umowy o pracę M. C. (k.9-10), indywidualnej karty czasu pracy zainteresowanej (k.11), treści programu szkoleń nowo przyjętych pracowników (k.22), zeznań świadka J. P. (zapis rozprawy z dnia 4 grudnia 2015r. min. 10.39 i n., k.26), przesłuchania w charakterze strony reprezentującego płatnika składek B. B. (zapis rozprawy z dnia 11 lutego 2015r. min. 02.45 i n., k.34).

Sąd ocenił zgromadzony materiał dowodowy jako kompletny i wiarygodny, a przez to mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie. Sąd dał wiarę zeznaniom strony odwołującej i nie znalazł podstaw by kwestionować prawidłowość dokumentów przedłożonych przez stronę. Sąd pominął natomiast dowód z przesłuchania zainteresowanej z uwagi na nieusprawiedliwione niestawiennictwo.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie płatnika składek zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r., poz.121), zwanej ustawą systemową, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Po myśli art. 11 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, zaś według art. 12 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy systemowej, pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Za pracownika natomiast – w myśl art. 8 ust 1 – uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 – dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

W myśl art. 46, ust. 1 wskazanej wyżej ustawy płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Natomiast po myśli art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, ubezpieczenie chorobowe oraz wypadkowe z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Z kolei według definicji zawartej w art. 22 ust. 1 kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

W orzecznictwie przyjmuje się, że pojęcia pracownik i zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców – Kodeks pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 maja 2005r., sygn. akt III AUa 283/2005).

Wreszcie, art. 83 ust. 1 ustawy systemowej przyznaje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencje do wydawania decyzji w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności między innymi: zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, przebiegu ubezpieczeń, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W przedmiotowej sprawie sporny był sam fakt podlegania przez zainteresowaną A. K. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownika zatrudnionego przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. w G.. Kwestionowana była bowiem ważność umowy o pracę zawartej przez zainteresowaną z płatnikiem składek.

ZUS kwestionował sam fakt wykonywania umowy przez zainteresowaną, wskazując że podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika z faktycznego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia stosownej umowy. W ocenie ZUS brak jest dowodów na faktyczne świadczenia pracy, co świadczy o pozorności umowy. Nadto ZUS powołał się na art. 58 § 2 k.c., wskazując iż w okolicznościach niniejszej sprawy tj. przy krótkim okresie zatrudnienia oraz szybkim korzystaniu z zasiłku chorobowego, zgłoszenie odwołującej do ubezpieczeń miało na celu wyłącznie umożliwienie jej skorzystania z wysokich świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a zatem umowa ta powinna być uznana za nieważną.

Rolą Sądu w niniejszej sprawie pozostaje zatem zbadanie, czy zawarcie przez strony umowy o pracę nie było czynnością prawną pozorną lub też sprzeczną z ustawą lub mającą na celu obejście ustawy, lub czynnością sprzeczną z zasadami współzycia społecznego, prowadzącą do uznania jej za czynność nieważną.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

W myśl § 2 nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Z kolei zgodnie z § 3 jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

W ocenie Sądu orzekającego cytowane wyżej przepisy art. 83 k.c. oraz 58 k.c. nie znajdują zastosowania w niniejszej sprawie.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd wykazało jednoznacznie, że zawarcie przedmiotowej umowy o pracę podyktowane zostało konkretnymi i uzasadnionymi okolicznościami oraz, że umowa ta była faktycznie wykonywana. Nie sposób zatem mówić o jej pozorności. Sąd podkreśla przy tym, że aby umowa została uznana za pozorną wymagane jest aby obie jej strony miały świadomość, że została zawarta dla pozorów, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie.

Płatnik składek (...) Sp. z o.o. w G. miał wakat na stanowisko laboranta w laboratorium badawczym, gdyż jedna z pracownic E. G. korzystała ze zwolnienia lekarskiego w związku z ciążą. Z kolei A. K. poszukiwała pracy i została na to stanowisko polecona przez kierownik laboratorium badawczego J. P., która od matki zainteresowanej wiedziała, że A. K. szuka pracy. A. K. miała kwalifikacje na stanowisko w laboratorium, gdyż z wykształcenia jest fizykiem i chemikiem.

Powyższe uzasadnia, iż strony zawarły umowę o pracę na okres próbny 3 miesięcy na stanowisku pracownik laboratorium w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 1.700 zł brutto miesięcznie.

Jak wykazało postępowanie dowodowe zainteresowana faktycznie podjęła pracę. Stawiła się w pracy w dniu 1 sierpnia 2014r. i przeszła stosowne przeszkolenia. Zgodnie z procedurami obowiązującym u pracodawcy zapoznawała się z obowiązkami, dokumentacją, metodami badawczymi i urządzeniami. Nadto pod koniec dniówki posprzątała swoje stanowisko pracy.

Na ważność zawartej umowy o pracę nie wpływa ani fakt, iż zainteresowana pracę wykonywała krótko. Pójście na zwolnienie lekarskie w związku z ciążą było dla pracodawcy zaskoczeniem i musiał przeprowadzić ponowną rekrutację na wakujące stanowisko. Z dniem 8 września 2014r. płatnik składek zatrudnił na stanowisku laboranta M. C. na umowie o pracę w celu zastępstwa za pracownika E. G.. Fakt ten potwierdza, że zatrudnienie A. K. było podyktowane rzeczywistym interesem pracodawcy.

Działaniu stron nie sposób również zarzucić naruszenia zasad współżycia społecznego.

W teorii prawa cywilnego uważa się, że czynnością prawną podjętą w celu obejścia ustawy jest czynność wprowadzenie nie objęta zakazem prawnym, ale przedsięwzięta w celu osiągnięcia skutku zakazanego przez prawo. Skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracownikom ubezpieczeniem społecznym w postaci zasiłków z tego ubezpieczenia nie może być uznane za obejście przepisów prawa.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że samo zawarcie umowy o pracę nawet w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 6 lutego 2006r., III UK 156/05, LEX nr 272549, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005r., II UK 320/04, OSNP 2006/7-8/122).

Dopuszczalne jest natomiast uznanie za nieważne, jako dokonane z naruszeniem zasad współżycia społecznego, ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę. Niemniej jednak analiza wysokości przyznanego zainteresowanej wynagrodzenia nie jest przedmiotem niniejszego postępowania, bowiem organ rentowy tego nie kwestionował. Sąd związany jest bowiem przy rozpoznaniu odwołania zakresem zaskarżonej decyzji, która kwestionuje samo podleganie zainteresowanej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, nie kwestionuje zaś wysokości podstawy wymiaru składek, która w niniejszej sprawie nie jest zawyżona.

Mając na uwadze powyższe, Sąd wskazuje że zainteresowanej nie sposób zarzucić, że naruszyła zasady współzycia społecznego. Zawierając umowę o pracę była wprawdzie w ciąży ale nie można jej zakazać zawarcia umowy z tego powodu ani też czynić zarzut, że chciała w przyszłości skorzystać z zasiłku macierzyńskiego.

Nie sposób również czynić zarzut naruszenia zasad współzycia społecznego pracodawcy, który zatrudnił zainteresowaną w dobrej wierze na wakujące stanowisko.

Reasumując, w ustalonym stanie faktycznym sprawy należało uznać, że A. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 sierpnia 2014r. do 3 kwietnia 2015r. jako pracownik płatnika składek (...) Sp. z o.o.

W konsekwencji Sąd – na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. – zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji.

(-) SSO Jolanta Łanowy